

Stranka

SKLEPI EKSEKUTIVE J. S. Z. NA SEJI DNE 8. AVG. 1911.

Navzoči so bili: Thomo Bešenič, J. Zavortnik st., B. R. Savič, Katarina Strahota, Spasoje Marković, Frank Petrič, Fr. Udovc.

Zapisnik posebne seje skupnega odbora, ki je razpravljal o zadruzi tiskarni se sprejme, kakor je čitan.

Sodr. B. R. Savič se dovoli \$10.40 za potne stroške v Indianapolis, kjer je nanašan javen ljudski shod novega soc. kluba, ki se želi priključiti J. S. Zvezi.

Istotako se sklone, da se povrne potne stroške in dnevnico tistemu, ki gre kot govornik v Detroit, Mich.

Predlog jugosl. soc. kluba št. 35 v W. Allis, Wis., ki določa, da nabavi Zveza tiskovni kolek po 1. et. se vzame naznanje s predlogom, da se o tem razpravlja na oni bodoči seji.

Sklene sez. — ako sebski sodeniki izdajo kolek, za povečanje "Nar. Glas", da ostala glasila navedita v to potrebu pripravila.

Glava "Radniške Straže", ki je prišla v št. 33, v uvodniku Manovca "Berger kod Tafta" se vsled taktične discipline strankinega časopisa za bodočo — sprejme sledeči predlog:

"V manj važnih slučajih taktičnih uprašanj, ali kritiziranja nastavljenecv v Jugosl. soc. Zvezi ali Soc. Party morajo uredniki, ako hočejo razpravljati o zadevi v listih, imeti tozadevno pismo ali ustmeno konferenco. V važnih zadevah pa imajo uredniki sklicati vse centr. odbore na sejo, na kateri se sprejmejo primerne resolucije, ki se potem objavijo, ali pa odpošljejo na pristojno mesto."

Sklene se tudi, da se izdela opravilnik.

Vsaka nadatnja seja eksekutive se vrši v nedeljo dopoldne ali popoldne, v kar ima tajnik pisati poročila.

ZA WAUKEGAN.

Jugosl. soc. klub št. 43 ima svoje sedišče vsako tretjo soboto v mesecu v prostoru v B. Midway. Zabeležite točno ob 8 uri zvečer.

J. Podvoj, tajnik

BARNES-TAJNIK SOCIALIST PARTY SE JE ODPOVE. DAL TAJNISTVU.

Eksekutiva skupne stranke, je te dni sprejela resignacijo gl. tajnika socialistične stranke sood. J. M. Barnes, njegovo mesto prevzame začasno, dokler se ne razpiše volitve, sood. J. M. Work. Nov tajnik ima nastopiti urad 1. januarja 1912.

POZIV!

Vsi tajniki jugosl. soc. klubov (slov.) naj vposljejo na uredništvo "Proletarca" poročilo, kdaj, kje in ob kateri uri se obdržavajo seje kluba. V bodočo bodo vsa glasila J. S. Z. vsak v svojem jeziku za svojo narodnost objavili po enkrat na mesec tozadevni koledar. Tajništvo J. S. Z.

Sodr. John Petrič je gl. zastopnik "Proletarca" za Youngstown in okolico.

Pooblaščen je pobirati naročnice, kolektati oglase in urediti sploh vse posle tičoče se agitacije lista.

Direktorij.

Klerikalni gospodarski polom v Italiji. V italijanskem mestecu Lecce je ustavila svoja plačila klerikalna posojilnica "Piccolo credito Leccese". Poneverjene svote znašajo več milijonov lir. V prvi vrsti je oškodovano ubožno kmečko ljudstvo, ki je zapuvalo "gospodom patrom" svoje skromne prihranke. Sedaj preklinja ljudstvo "ljudske osrečevalce" v sutanah — "božje namestnike na zemlji!"

Priporočajte in širite jugoslovansko socialistično časopisje v Ameriki: "Proletarec", "Radniška Straža", "Svetlo", "Narodni Glas".

KRI MUČENIKOV.

Horace Traubel.

Razdiralen slava, slavilju priziranje in zaničevanje! Če koraka po cesti krđelo vojakov z bobni in trobentami, tedaj vam utriplje srce in vaša duša zavriška. Ako pa srečate krđelo delavcev, se obrnete brezbrizno vstran. Krđelo vojakov, odhajajočih na vojsko. Krđelo delavcev, ki gredo v stavko. Prvi ogrožujejo svobodo, slednji se zanjo bore. Vojak s svojo puško je slavljen, delavec s svojim orožjem je hudodelece.

Z grozo zrete na bojišče. Ali ne gledate z enako grozo na podzemeljske rove? Tu je pošten boj brez sovražnika, brez moritve. Boj s pečino. Tu ne grabi za orožje brat zoper brata. In vendar, tudi ta boj zahteva žrtve. Vi pa gledate površno in brez misli, zrete dol in v podzemeljsko globino in vaša srca se ne zganajo. Obrnite se na vesto, pa srečate bataljon vojakov in ogenj bojnega razpoloženja zaplamti v vas. Ali ste ob pamet? Moč, ki umori svojega bližnjika je junak. Moč, ki vzdržuje njegovo življenje, je suženj.

Vojak ubija. Vi penzionirate njegove rane, njegovo smrt. Čim več je ubijal, čim izdatnejši je bil njegov rop, tem večja pokojnina, tem sijajnejše proskavljanje. Delavec obznanjuje. Vi preklinjate njegove rane, njegovo smrt, prezirate. Njegovi družini ni pokojnine; značje je brezskri palica. Vi sončite se, je vsajke. Delavec svoje skrivaje v seoni. Pa vendar bi morali biti možni deli sneti klobuki, motriti jih s spustovanimi videti, bi morali bliščeči sijajki in resneli zari iz njih unaznanih rok in obleke.

Ti mučeniki so resnični mučeniki. Njeasar nimajo pričakovati za svoje mučenštvo, ne dostojnih plačil in ne prijazne besede od dedodajalen. To je trpljenje, o katerem zgodovina molči, samovoljno trpljenje, ki ne prejema nobenih častnih priznanj. Vojak je za zopet pojavlja v sadotnih in v parlamentih, z grbi in rodovi. Delavec pa bti po najkrajši in najtežnji bližnjici v pozabljenju.

Nekateri nežeje umirajo, da vi živite, val na morišču, val na križu, val na bojišču, val v rojih. Zabeležite točno ob 8 uri zvečer. Vse stranke morajo bo ustaviti svojih žrnosih boravov, da si ogleta njegov naznan obraz. Pa vendar je to naznanje del naše mesto. Da ga ni bilo, bi bilo vsa mesto molče razloženo. Vse delavstvo leži pogazeno v tem truplu brez živja. Prilite ven iz svojih kerčev, vi vsi, in molite! Ostavite svojo vero! Tu je vere dovolj. Tu molite! Tu je vere dovolj!

RIBICE.

Nedavno sprehajal sem se ob obali Atlantika, v senci lepih košatih dreves, pod katerimi je rastla lepa zelena travica, kjer se je človek tudi lahko malo odpočil od napornege dela.

Ko položim svoje utrujene kosti na zemljo, zagledam naenkrat prihajati, nekega bolj priletnega gospoda z neko damo. Ta parček bil mi je že davnej znan. Gospod je svoji spremljevalki vedno govoril ribice, ribice in nič drugega. Mišlil sem, da ideta k bližnji vodi ribariti in zato sem jih opazoval, misleč, da vidim ako bodela imela kaj sreče. Vseleda se na bližnjo klop, katera je bila pripravljena za boljšo vrsto postopačev, in odkoder sem zamogel slišati njihov pogovor. O ti ribice, pravi gospod svoji spremljevalki. Oh, kaj bo deš vedno govoril o ribicah, zli znaš samo to besedo povedati, reče mi dama. O čakaj, čakaj, ti vendar se ne veš, kaj jaz vem — odvrnivši jej gospod. Mogoče ti leži koji tvojih sovražnikov na srcu, da si danes tako pust. Da, da, to je kar sigurno — neki mojih rojakov je rekel, da sem jaz dolžan. To je bilo v gostilni pri Jurčku". 30.000 hudičev naj ga vzame, samo da bi bila resnično — ker drugače sem primoran poslužiti se večjih podlostij, kadar se gre zoper enega mojih sovražnikov, izgovorivši gospod proti svoji dami. May be not. Strala naj tebe ubije — in tvoje naslednike. Kakšne nasledniki. Jaz sem vendar brez naslednikov. V tem momentu ga po-

Proč s kapitalizmom. Združimo se vsi skupaj, pa bo šlo; seveda, ako se jih postavi par v bran, ne more iti tako gladko. Torej le združimo se trdno in premagali bomo.

Se nekaj, da ne pozabim. Po štirih mesecih štrajka so kapitalisti sprožili misel, naj bi delavci glasovali, naj se li štrajka ali naj se delo začne. To je bil navaden kapitalistični "trick". Kapitalisti se sploh ne spuščajo v pogovor o kontraktuem delu, ampak hočejo imeti le kompanjski "šilt", nekakšnih 25 c. na uro. Vidite delavci — trpini, po štirih mesecih štrajka bi kapitalisti radi opeharili delavce in razbili njih Unijo.

Zato pravim jaz; nobenega kapitalističnega kompromisa, držimo se sedaj, ko je čas zato. Ko štrajkamo že nad štiri mesece, pa dajmo še štiri, če no treba. V tem času bo zmaga naša, in to prav gotovo!

Pozdrav na vse zavedne delavce širom Ameriko in Canade. Vam soodrug urednik pa kar mogoče novih posnemalcev v ideji in novih naročnikov!

Naročnik.

Chicago, Ill.

Čenjeno uredništvo! Kor bi rada sporočila malo o razmerah na severni strani, se obracam na Vas za malo prostora. Upam, da se strinjate s predlogom.

Kakor že znano, se je ustanovil tukaj nov soc. klub št. 52. Precej delavcev je takoj pristopilo, želeli bi bilo, da se številni članovi v kratkem podvoji ali potroji. Delavstvo danes ne vidi, da ni drugega izhoda iz tega neznoznega položaja pod krivičnim sistemom, kakor da se organizira v socialistično stranko. Saj socializem je edini naš odrešenik, ki prilitja in bo prišel gotovo, dasiravno bi ga razni farizeji in zaostali ljudje najraje in panali. Kdor pažno čita članku v delavskem časopisu, ta lahko sprevidi, kako se tepta delavska pravica že stoletja. In konečno je prisvetila zvezda — socializem, o katerem mora že vsa kapitalistična časopisja priznati, da napreduje.

Toda k stvari. Na severni strani in pri polnočnih zvezdah in podzemnih je, od kar se je ustanovil soc. klub, vse narobe. Tako je, kot bi bil potres. Ženske so kar i zobe in govore polglasno; kaj bi, kaj bi — so nas letos že ne bi hudič reš, potem bomo pa še na svetu. Ene hočejo vsa to "gredo", socialistično zabogo zamoliti, druge so kupile žegnane vode, da se poškrbpe, predno gredo spat; tretje je so zaprle polkna pri "hanzu" in ene so se celo obljubile na žalostno goro. Tako je pri nas, ki smo dobili soc. klub. To je pač še vse huje, kot takrat, ko je hodil po Kranjskem Brdavs in pa Krpan s svojo kobilo.

Drugi posebnih novice ni. — Z delom se ljudje ne hvalijo. Kako tudi neki? Da bi si človek kaj prihranil — o tem se govora ni. Človek je zadovoljen, da ohrani svoje kosti skupaj. To bi bilo za zdaj vse, če se pripeti kaj izvanrednega, poročam gotovo.

Pozdravljam vse čitatelje in čitateljice "Proletarca"! Živel Socializem! Strahopetci naj se pa skrivajo!

Fanie Vogel.

Browder, Ky.

Čital sem v zadnji številki "Proletarca" — pa tudi v "Clev. Ameriki" o 60 letnem starčku, ki je pisal v zadnji list en dopis. Tako je prav, da ste okreali tištega možička in "Cl. Amer." poleg. Ko bi Vi poznali dotičnega starčka, potem se pač ne bi čudili njegovim muham. Nam delavcem je dobro poznani iz štrajka, da so ga same željosti in nič drugega. Spodtakne se v vsako stvar, ne razume pa ne tega — ne drugega. Možiček pravi, da je 20 let v Ameriki; no, prava reč. Najbolj žalostno pri vsem tem je pa to, da je celih 20 let v Ameriki dremal. Nekaj se mu pač sanja, a ne ve, kaj je tisto; zato gre tjevendan za novimi rečmi kot monky za petelinom. Svoječasno je bil tudi socialist, a ko so prišle volitve, je volil republikansko, češ, da se je tako zaklel, ko je dobil državljansko pravico in da zdaj ne sme drugače voliti.

To je čuden starček, kajne soodrug. Naši soodrug v Claridge ga poznajo dobro; zlasti ga pozna Batieh. Ta starček torej ni Mojzes iz Pennsylvanije, ampak en nihče, ki niti za svoje čenče ne more biti odgovoren. Bivši štrajkar.

Des Moines, Iowa.

Sodrug pri "Proletarcu"! Gotovo je vam že znano, da je izbruhnil v našem mestu velik štrajk delavcev na pouličnih železnicah. Prenehali so z delom danes 6. avgusta. Pred tednom dni je kompanija odsvolila enega vslužbenca, ki je "ronal" karo in malo polomil električno napravo v kuro; potem so zahtevali drugi, da ga kompanija vzame nazaj, ker pa tega ni hotela storiti, so napovedali stavko, da tako prisilijo družbo, da vzame moža nazaj in da mora-je za 10 et. na uro povisati plačo. Do sedaj so imeli 35 c. na uro, a sedaj pa zahtevajo 45 c. na uro. Kompanija je dobila 500 skloboč, ki se prišli že en dan pred štrajkom, to je dne 4. avgusta in so prišli prirediti skloboča. Ilo takoj ko štrajkarji prenehajo, a so se hudo amotili. Namesto določa so morali iti pa v zavetje, da jih ne vidi mestna množica. Sklepi so se nastanili v Iowa hotelu. V tem hotelu jih je čez 400, druge imajo pa v posteljah, ki je za hudičolele. Imenovani Hotel strazi 7 poliemanov, in največje zbrališče štrajkarjev je ravno tam. Štrajkarjem so se pridružili z eno besedo vsi mestni in vnanji delavci. Mlado in staro, ženske in stroci, vse je na štrajku, vsak ima listek pripet na sebi ki se glasi: "We walk" — "Maler-Kerr Co. Printers, 122 Fourth Street."

Netajno ali bojevo so do sedaj ni bilo. Samo zvečer je nek polnočno zahteval in šil v množico, naj se umaknejo spred Iowa Hotel. Toda nevidna roka vrže kos oporo in polneja zadene za nho, vsled česar je potreboval zdravniške pomoči.

Promet v mestu je bil danes 6. avgusta vstavljen. Ljudstvo se vsi z vozovi, avtomobili in s konji, tako da ima danes vsak konj delo.

7. avgusta. Štrajk je končan in delavci slavo zmage.

Blessing Lamborn

UPRAŠANJE IN ODGOVOR

Čenjeno uredništvo!

Ravno preostalo socialistično delo dovedli do tega uprašanja. Kaj ho socialistični stroci v Juhl Židov, ker to se nabujajo ljudje, ki trlijo, da bodo ljudje pod socializmom pregnani iz dežele, ker socialistična vinda ne mami Židov. S pozdravom.

Fany Julius

Kazard, Pa.

Odgovor: Socialistična vlada ne bo pregnala nobene rase; socialistični nauk ne temelji na preganjanju ljudi (in najsižebodo kakršne rase ali veroizpovedanja), ampak na zgodovini gospodarskega razvoja o proizvajanju in pravični razdelbi proizvodov. Z drugimi besedami: da dobi vsak človek polno vrednost svojega dela.

Kar želi socializem, ozir, socialisti, da izženo ne samo iz dežele, ampak s celega sveta, je neveda, vraže (supersticija), ponižnost, klečeplavstvo, na katerem sloni sedanj kapitalistični sistem s svojim privatnim profitom, ki je zlo vseh nadaljnjih zlov na svetu. Ko bodo izgnane vse gori navedene lastnosti iz dežele — kar se bo zgodilo potom soc. časnikov, knjig šol itd., bodo izginili tudi predsodki, "da ho socialistična vlada "zapodila" žide."

Zabite mase v srednjem veku in še danes v Evropi ne vprašajo svojega kralja ali cesarja, od kod ima on svojo božanstveno pravico vladati nad njimi in zahtevati davke od njih. Nič boljše ni s "svobodnim" ljudstvom v Ameriki. Bančni cesarji, železniški kralji, premogarski baroni, sladkorni lordi in teko dalje ad labitum vladajo in derejo ameriško ljudstvo do kosti, — a mase se le ne vprašajo: zakaj to in odkod imajo pravico?

Vse pritožbe glede nerednosti posiljanja lista in druge stvari tičoče se "Proletarca" je poslati na soodr. Frank Podlipca, 604 N. Curtis St. Chicago, Ill.

leg njega sedeča dama prične gladi po njegovi osiveli glavi rekoč: Kaj govoriš — kaj praviš — Počakaj malo — in ne govori tako hitro, imava še dovolj časa in dogovorila se bodeva še kaj več — nadaljuje dama.

Kaj, vsi hudiči, nočem te nadalje poslušati — samo obračunati bočem s teboj — gospod je hotel oditi, ali dama ga prime za njegov frak ter ga zopet posadi na klop — ne bodeš ubajal sedaj in se rotih nad meno — ne, ti podli zavija — Jecljuje odgovori, no saj vem, da imaš ti prav, kaj pa naj sedaj storim — Oče — "Vsegamogočni", oueh! Zbodil si me. To za služis, pravi dama.

Popoldansko solnce je pričelo grozno pripekati na zamisljeni parček, in cela klop, na kateri ste sedeli te dve osebi, je bila izpostavljena hudi vročini. Kaj hoče mo zabeti, huda vročina vdarja na naše mozgane. Le potolaži se — Kmal bodeimo v seni — ga prekinje dama.

Vse kaj, odstranimo — to klop, je ti to pa dovoljeno — za huti se je, da ne prideva s polnjo navzkriž. Dobro, sporazumeta se, da odstranita — klop, in "kost vas kost" — klop je bila precej toska in potrebovala sta še tretjo osebo — kaj ne? Klop je bila odstranjen — jemoč, katera je bila dobro pljučna, je odšla in bil je oden moč — naurš ostala sta še zopet sama na klopi. "Hands off — sem jima hotel na nho zakrpati, al pride še bolj prilika, sem si mislil. Evo ti junaka. Nastal je prepir med njima, gospod je z veliko silo odšel in naročil, naj ga pozove na večer — na telefon. Beraber — gospod stopi plašno k telefon in vpraša: koji drah si ti, da delaš tak ropot. Jaz sem tva-ja spremljevalka bila, ob obadi

Atlantika, ne veš. Yes, I know everything. — Jaz mislim, da naju policija sleduje, radi odstranitve klopi v parku. Si li ti komu to povedala mogoče? Hm, hm, hm — Kaj praviš —? govori — Da, da. Samo par osebam. Ne znam pa, če je vse tam tajno ostalo — Dama je nato zapustila svojega spremljevalca, ter se omožila, on pa se je zadržal s telefonske vrvico okrog vratu in ne vem, če je rešen ali ne.

— Vratislavski župan in socialist. Vratislavska občina hoče zgraditi Dom za veliko slavnostno dvorano. Socialisti demokratje so izjavili, da bodo glasovali za to, če bo vsem političnim in verskim strankam na razpolago. Župan dr. Bender je pritrdil. Na zadnji seji je pa interpeliral neki član katoliškega centra, če po dobrem prevdaraku vztraja pri svoji besedi. Župan je na to odgovoril: "Vzdržujem svojo besedo tudi glede na socialno demokracijo. Dobro vem, da je bil nadžupan nekoga drugega mesta (Colberga, kjer je občina dovolila dvorano za Bellov shod) v podobnem slučaju kaznovan, češ da pospešuje socialistično demokracijo, stremljenju ali to me ne bo oviralo. V takem slučaju se bom kar sam ovdil. Zakaj tako se ne vodi boj proti socialisti demokraciji, da se jiu odreka enakopravnost."

— Vratislavski župan in socialist.

Sodrugom v Roslyn se naznanja, da se vrše seje jugosl. soc. kluba vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu in sicer v slovenski občini. Sodrug! Ne zamudite prisostvovati sejam.

ZA ROSLYN, WASH.

Sodrugom v Roslyn se naznanja, da se vrše seje jugosl. soc. kluba vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu in sicer v slovenski občini.

Sodrug! Ne zamudite prisostvovati sejam.

Tajnik.

Vabilo k vinski trgatvi
ki jo priredita
Jugosl. soc. kluba št. 1. in št. 52.
V SOBOTO, DNE 30. SEPTEMBRA 1911
v Narodni Dvorani
1802 So. Centre Ave., Chicago, Ill.
Polg drugeizvrstne zabave, je na programu tudi igra v enem dejanju.
"PO PREPRIČANJU".
Zabelek točno ob 8 uri zvečer. Vstopnice v predprodaji 15c, pri blagajni 25c
Dane v spremstvu moških so vstopnine proste.
ODBOR.

Slovenski delavci v La Salle in okolici pozor!
Jugosl. soc. klub št. 4. J. S. Z.
priredi
veliko veselico na dan 4. sept.
od 12. opoldan pa do 12 v noči.
Vsacega zavednega delavca je dožnost, da se udeleži te veselice, ker dobiček je namenjen le za delavske koristi.
Veselica se vrši pri soodrug Val. Potisku.
Za vse potrebno bo skrbel ODBOR

Najboljša Kuhinja!
Billiards, Pool Table, Prenočišča za potnike.
Jedi pripravljene po domače. Odprto po dnevi in po noči.
V. MALY, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill.
Telefon: Canal 2408.

POZOR! — NA — **POZOR!**
Mednarodni Picknik
katerega prirede
Socialistične Organizacije v Cook County
dne 3. septembra '11
V RIVERVIEW PARK
Na pickniku bo govoril soodr. Emil Seidel, župan iz Milwaukee. Vstopnice 25c.
in se jih dobi pri upravnstvu "Proletarca" ali pa pri agitatorjih.
NA TA DAN VSI NA KROV!